

1. In beweging door de Heilige Geest

DOELSTELLINGEN

- De kinderen leren dat de Heilige Geest deel uitmaakt van de Drie-eenheid.
- De kinderen leren dat de Heilige Geest zich laat kennen in wind en in vuur en leggen een verband met het pinksterfeest.
- De kinderen ontdekken dat de Heilige Geest mensen in beweging zet.

(THEOLOGISCHE) ACHTERGRONDINFORMATIE

Deze bijeenkomst gaat over de Heilige Geest, de derde persoon in de Drie-eenheid. De kinderen ontdekken de betekenis van het dogma (de leerstelling) van de Drie-eenheid. Dit dogma komt erop neer dat God bestaat uit drie personen die niet zijn te scheiden maar wel te onderscheiden: God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest.

De leer van de Drie-eenheid (ook wel de Triniteit genoemd) werd in de vierde eeuw na Christus tot dogma verheven. Voorafgaand was er een discussie over de rangorde van de Vader en de Zoon. Sommigen vonden dat de Zoon lager stond, omdat Hij er niet altijd was geweest. Op het Concilie van Nicea werden de Vader en de Zoon gelijkgesteld. Later kwam daar ook de Heilige Geest bij.

Toch zien we de Heilige Geest niet als een zelfstandig persoon, niet als een 'iets', maar als Gods handelende tegenwoordigheid in onze wereld. Wij kunnen de Heilige Geest ervaren als een kracht die we ontvangen en die ons draagt. Soms ervaren we de Heilige Geest in andere mensen door het enthousiasme of de wijsheid die ze uitstralen. De Heilige Geest is ook te ervaren in een gemeenschap waar ondanks de verschillen toch eenheid is, omdat ze zich gemeenschap in Christus weet.

De komst van de Heilige Geest vieren we met Pinksteren. Jezus had tijdens Zijn leven beloofd om Zijn leerlingen niet alleen achter te laten. Hij had hun toegezegd dat ze de kracht van de Heilige Geest zouden krijgen. De leerlingen waren na de hemelvaart van Jezus bij elkaar en op het pinksterfeest liet de Geest zich plotseling zien en voelen in de vorm van vuurtongen en een hevige windvlaag. De leerlingen kregen de kracht om te getuigen van Gods liefde. Van leerlingen werden ze apostelen (boodschappers). Overal ontstonden christelijke gemeenten. Pinksteren wordt daarom ook wel de geboorte van de kerk genoemd. Het verhaal van God en de mensen wordt tot op de dag van vandaag doorverteld. De Heilige Geest werkt ook nu nog in mensen en zet mensen in beweging.

De Heilige Geest laat zich met Pinksteren zien in wind en vuur. Daarnaast wordt de Heilige Geest vaak afgebeeld als een duif: de vogel Gods. Bij de doop van Jezus komt Gods Geest op Hem in de gestalte van een duif (Matteüs 3: 13-17). We kunnen ook terugdenken aan het allereerste verhaal in de Bijbel: de schepping. Daar lezen we dat Gods geest zweefde over het water (Genesis 1: 2). Het Hebreeuwse woord voor 'geest' is *ruach*. In het Grieks is het *pneuma*. Zowel *pneuma* als *ruach* kunnen naast 'geest' ook 'adem' betekenen. De Heilige Geest kunnen we daarom ook zien als Gods adem, die mensen leven geeft. Denk aan de schepping van de mens: God blies Zijn levensadem in de mens en zo werd de mens een levend wezen (Genesis 2: 7).

VOORBEREIDING

Persoonlijke voorbereiding

Neem de achtergrondinformatie bij dit programma goed door. Daarnaast is het wenselijk om je persoonlijk voor te bereiden op deze bijeenkomst. Zo word je zelf ook 'materiaal' voor de bijeenkomst met de kinderen. Hiervoor kun je de volgende vragen gebruiken:

- Waaraan denk je bij de Heilige Geest? Welke woorden en/of beelden komen bij je op?
- Lees Handelingen 2: 1-13. Welke gevoelens roept Pinksteren bij je op?
- Merk je iets van de Heilige Geest in jouw leven of in het leven van anderen?
- Wat in het geloof en/of de kerk zet jou 'in vuur en vlam'?
- Wat zou je met de kinderen willen delen over jouw beeld van en relatie met de Heilige Geest?

Praktische voorbereiding

Geef de kinderen zo mogelijk een kopie van werkblad 1.1 mee vóór de bijeenkomst. Vraag hun dan om het werkblad thuis in te vullen. De opdracht staat op het werkblad. Het ingevulde werkblad zal besproken worden tijdens de bijeenkomst, dus geef duidelijk aan dat

de kinderen het dan weer moeten meebrengen. Het is echter ook mogelijk om het werkblad gewoon te laten invullen tijdens het programma (zie *Verkenning*).

Maak enkele dagen van tevoren een grote ijsklomp, bijvoorbeeld door water in een diepvriesbak te bevriezen.

Maak een windmolentje als voorbeeld voor de *Verwerking* (zie werkblad 1.2).

Zorg ervoor dat je gebruik kunt maken van een ruimte die groot genoeg is voor een parcours voor het doorgeven van het licht (zie *Verwerking*). Zet het parcours uit vóór de bijeenkomst begint, bijvoorbeeld: onder een tafel door, om een stoel heen, door een hoepel heen.

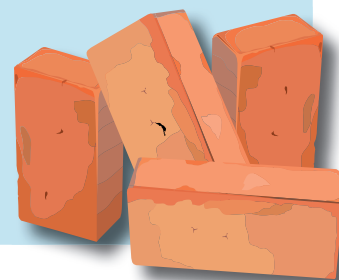
BENODIGDHEDEN

Vooraf

Hieronder vind je een opsomming van alles wat je nodig hebt voor deze bijeenkomst. Zorg ervoor dat je ruim voor het begin van de bijeenkomst klaar bent met alle voorbereidingen. Zo heb je alle tijd om aandacht te besteden aan de kinderen wanneer zij binnenkomen.

Benodigdheden

- Een grote kaars en iets om deze mee aan te steken;
- Een waxinelichtje voor alle kinderen;
- Kopieën van alle werkbladen voor alle kinderen (werkblad 1.1 mogelijk van tevoren meegegeven, zie VOORBEREIDING);
- Pennen;
- Bijbels (NBV) voor alle kinderen;
- Een waterkoker met water, een kan water en een grote ijsklomp;
- Twee lantaarntjes met waxinelichtjes;
- Grote vouwblaadjes, dikke rietjes en splitpennen;
- Scharen en kleurpotloden.

PROGRAMMA

5 minuten

Opening

Heet de kinderen van harte welkom. Vraag hun om in een kring om tafel te komen zitten. Zet de grote kaars op tafel en geef ieder kind een waxinelichtje. Steek de grote kaars aan. Verduister dan de ruimte zo goed mogelijk. Vraag de kinderen om hun waxinelichtjes aan te steken aan de grote kaars en deze bij de grote kaars te zetten.

Vertel dat de grote kaars een symbool is van het licht van Christus. Jezus gaf Zijn leerlingen de opdracht om Zijn boodschap door te vertellen. Het licht moest zich gaan verspreiden over de wereld. Hoe meer mensen horen over Gods liefde, hoe lichter het wordt in de wereld – zoals het ook steeds een beetje lichter werd toen er meer kaarsjes werden aangestoken. De leerlingen van Jezus kregen hulp bij het vertellen over God, namelijk van de Heilige Geest.

Geef aan dat deze bijeenkomst over de Heilige Geest gaat. Maak het dan weer licht in de ruimte. Laat de kinderen hun waxinelichtjes voorzichtig uitblazen. Laat de grote kaars zo mogelijk branden en zet deze op een veilige plaats.

10 minuten

Verkenning

Als je werkblad 1.1 van tevoren aan de kinderen had meegegeven (zie VOORBEREIDING), vraag hun dan om het ingevulde werkblad er even bij te pakken. Had je werkblad 1.1 niet van tevoren uitgedeeld, doe dat dan nu en laat het ter plekke invullen.

Ga met de kinderen in gesprek over wat zij hebben opgeschreven. Probeer met elkaar het verhaal van Pinksteren na te vertellen. Lees het verhaal eventueel met elkaar (Handelingen 2: 1-13).

Als ze de tekening hebben ingekleurd, vraag dan naar de kleuren die ze hebben gebruikt. Hebben ze bewust voor die kleuren gekozen? Is het een droevig of een vrolijk plaatje?

10 minuten

Verdieping

Vertel de kinderen dat de Heilige Geest bij de leerlingen van Jezus kwam tijdens het Pinksterfeest. Maar wie of wat is de Heilige Geest? Geef aan dat je drie dingen hebt meegenomen om dat uit te leggen. Zet de waterkoker vast aan, maar zeg hier nog niets over.

Laat de kinderen als eerste de kan met water zien en vraag waar je water voor kunt gebruiken. Bijvoorbeeld: drinken, planten water geven, eten koken (kortom: om te leven heb je water nodig). Pak daarna de ijsklomp en laat de kinderen die aan elkaar doorgeven. Vraag wat dit is. Eigenlijk is ijs hetzelfde als water, maar dan in een vaste, stevige vorm. Wacht tot het water in de waterkoker kookt en je de stoom ziet. Vraag de kinderen wat dat is. Ook dit is water, maar weer in een andere vorm. Stoom is ongreepbaar, het vliegt overal heen.

Geef aan dat deze drie verschillende dingen dus eigenlijk toch hetzelfde zijn: water. Zo leren we God ook op drie manieren kennen. God is de Vader, die ons leven geeft (net als water). God is ook de Zoon, Jezus Christus, op wie je kunt bouwen, die steun en stevigheid geeft in je leven (net als de ijsklomp). En God is ook de Heilige Geest, die bij je wil zijn en die over de wereld waait (net als stoom). Met een moeilijk woord heet dit Drie-eenheid. Drie keer anders, maar het blijft Dezelfde.

Geef aan dat de Heilige Geest zich in de Bijbel op verschillende manieren laat zien. Vraag aan de kinderen of ze twee manieren kunnen noemen uit het eerder besproken Pinksterverhaal (wind en vuur). Waarom zou de Heilige Geest zich op die manieren laten zien?

Vraag de kinderen of ze de uitdrukking 'in vuur en vlam staan' kennen. Het betekent dat je heel enthousiast bent over iets. De leerlingen werden heel enthousiast over God en Jezus. Ze wilden iedereen daarover gaan vertellen. De andere manier waarop de Geest zich laat zien is wind. Wie heeft de wind weleens gezien? Je kunt de wind niet zien, maar wel voelen. En de wind zet bijvoorbeeld molens in beweging. De Heilige Geest kun je ook niet zien, maar wel voelen – en Hij zet mensen in beweging. De leerlingen gingen over Jezus vertellen. En nog steeds wordt het verhaal doorverteld over Jezus, die Gods liefde voor mensen liet zien, en over Zijn wens dat mensen ook elkaar lief zouden hebben.

30 minuten

Verwerking

Vertel dat het niet altijd gemakkelijk was om dat vuur brandende te houden. Er kwam tegenstand. Niet iedereen wilde over God horen. De volgelingen van Jezus begonnen soms zelf ook te twifelen en werden wat minder enthousiast. Maar het vuur bleef branden en tot op de dag van vandaag zijn er kerken en komen mensen bij elkaar om over God te horen.

Nodig de kinderen nu uit om op een speelse manier te ervaren hoe de boodschap van Jezus als een lopend vuurtje door de wereld gaat. Vorm twee teams. Ieder team verdeelt zich over een parcours dat van tevoren is uitgezet (zie VOORBEREIDING). Ieder team krijgt een lantaarntje met een brandend waxinelichtje. Het doel is om het vuur zo snel mogelijk aan elkaar door te geven, als in een estafette. De vlam mag bij het doorgeven niet doven. Als het vuur dooft, moet het team weer van voor af aan beginnen. Welk team krijgt het vuur het snelste bij het eindpunt?

Geef daarna aan dat de kinderen een herinnering gaan maken aan deze bijeenkomst. Deel vouwblaadjes, rietjes, splitpennen, scharen en kopieën van werkblad 1.2 uit. Vertel dat ze een windmolentje gaan maken. Het molentje herinnert ons eraan dat de Heilige Geest mensen in beweging zet. Op het windmolentje schrijven ze woorden of maken ze tekeningen die met de Heilige Geest te maken hebben (bijvoorbeeld: wind, vuur, ongreijpbaar, God). De instructies staan op het werkblad. Als alle molentjes klaar zijn, mogen die natuurlijk buiten worden getest.

5 minuten

Afsluiting

Zet de grote kaars weer op tafel (en steek die zo nodig opnieuw aan). Sluit af met het zingen of lezen van het lied op werkblad 1.3. Blaas dan de grote kaars uit.

Bedank de kinderen voor hun aanwezigheid en hun inzet. Tot de volgende keer!

BIJLAGEN

1. Werkblad 1.1 – 't Is feest vandaag
2. Werkblad 1.2 – Waai, waai, wind!
3. Werkblad 1.3 – Wij geloven één voor één

Werkblad 1.1 – 't Is feest vandaag

OPDRACHT

Hieronder zie je een tekening. Beantwoord de volgende vragen daarover.

1. Wat zie je op de tekening?

2. Wat vind je daarvan?

3. Welk Bijbelverhaal hoort bij deze tekening?

4. In welk Bijbelboek staat dit verhaal? (Vraag zo nodig je ouders of verzorgers om hulp.)

Kleur tot slot de tekening in. Vergeet niet om je blad mee te nemen naar de bijeenkomst!

Werkblad 1.2 – Waai, waai, wind!

HOE MAAK JE HET WINDMOLENTJE?

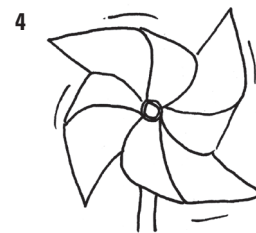
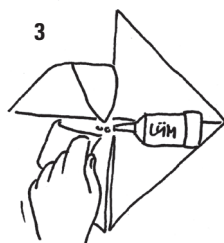
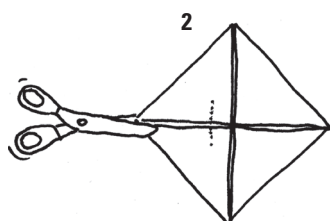
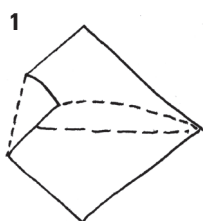
Stap 1: Vouw het papier diagonaal van hoek naar hoek. Doe dat twee keer.

Stap 2: Knip op de vouwlijn tot ongeveer $\frac{3}{4}$ van het midden, zoals op de tekening. Je hebt nu acht hoekjes.

Stap 3: Neem een hoekje en vouw de punt naar het midden. Doe dit met vier van de hoekjes, om en om.

Stap 4: Neem een splitpen en zet de vier omgevouwen hoekjes in het midden vast op het rietje.

Stap 5: Schrijf of teken op de andere vier hoekjes dingen die te maken hebben met de Heilige Geest.

Werkblad 1.3 – Wij geloven één voor één

Wij geloven één voor één en ook samen:
de Heer is God en anders geen. Amen, amen.

Wij geloven in de naam Jezus Christus,
gestorven en weer opgestaan. Halleluja!

Wij geloven dat de Geest ook nog heden
de wereld en onszelf geneest. Vrede, vrede.

Bron: *Tussentijds. Aanvullend liedboek bij het Liedboek voor de kerken* (2005). Kampen: Kok.